

Streha zvonika cerkve sv. Antona bo krita s skrilom

Pogovor z Janezom Ferlanom

Tadeja Šuštar

Foto: Arhiv družine Ferlan

Janezova osebna izkaznica:

Rojen: 11. 5. 1956 na Češnjici (torej doma, ne v porodnišnici).

Otroštvo: kot zadnji, tretji otrok v družini Antona in Ivanke Ferlan, rojene Božič (pa še to edini fant), sem imel doma kar nekaj privilegijev, za življenje pa sem v tistem času veliko črpal od obeh sester.

Šolanje: po osnovni šoli v Železnikih sem po zanimivem spletu okoliščin šel v Ljubljano, stanoval v internatu Dom tehniških šol na Vidovdanski in hodil na Srednjo šolo za kemijo na Aškerčevi. Ker sem se po pogodbi o štipendiji moral po zaključku srednje šole zaposliti v tovarni Niko, sem jih naprosil, da fakulteto delam ob delu, kar so mi omogočili. Diplomiral sem na prvi stopnji v Mariboru.

Poklic: inženir kemijske tehnologije.

Služba: kot kemik sem v Niku prehodil pot od laboranta, tehnologa, vodje oddelka do direktorja proizvodnje.

Družina: z ženo Marinko imava sedem otrok, štiri fante in tri dekleta. Žal je ena deklica že pokojna.

Interesi: vedno sem rad gledal in igral nogomet, čeprav zanj nisem imel kakih sposobnosti, zato sem po logiki pristal v голу. V veliko veselje mi je bilo vedno delo na vrtu.

Hobiji in prosti čas: prostega časa nisem imel nikoli veliko, saj sem ob redni službi in izrednem študiju gradil tudi novo hišo. V tem času pa so na svet prijokali tudi že prvi otroci. V prejšnjem sistemu mi nihče ne bi niti ponudil kake pomembne funkcije, saj sem povsod brez pomisleka povedal, da sem veren. Ko pa je prišla demokracija in so se ustanovljale stranke, pa so me predstavniki kar treh strank želeli v svojih vrstah. Dolgo sem se vsem upiral, nazadnje pa pristopil k SKD (Slovenski krščanski demokrati), in to prav zato, ker so v svojem nazivu imeli besedo "krščanski". Tega, da bom kasneje v politiki 20 let, pa si nisem predstavljal, vsa leta svetnik in 16 let podžupan. Že pred dvema letoma sem sprejel odločitev, da vse funkcije predam do svojega 60. leta, in to tudi že izvajam.

Vem, da si bil eden ključnih posameznikov v projektu obnove zvonika cerkve sv. Antona, v katerem si se boril za to, da zvonik dobi prvotno podobo – v skrilu. Od kod ti ljubezen do skrila, do kamnite strehe?

Ne gre za ljubezen do skrila. Moja vpetost v obnovo zvonika v Železnikih je drugačna. Zgodba se je začela takrat, ko je v Železnike prišel župnik France Dular. Pred njegovim prihodom (ko je župnijo še vodil župnik Maks Ocepek) v župniji nisem bil poseben dejaven, seveda pa sem kot osnovnošolec vsa leta ministriral in postal najmlajši bralec beril. Branju beril se nisem nikoli odrekel, to z veseljem naredim še danes. Nekega popoldneva, kmalu po prihodu župnika Dularja v Železnike, sem slučajno šel mimo kaplanije (stavba, v kateri danes domuje

Antonov vrtec), ki je takrat v glavnem samevala, stavba pa je bolj ali manj propadala. Župnik Dular je ravno nanašal omet na poškodovano steno ob poti proti Škovinam. Župnika sploh nisem poznal, takrat sem ga videl prvič. Po krajšem opazovanju sem ga pohvalil, da mu gre delo dobro od rok. Odgovoril mi je z vprašanjem: "Ali vi tudi znate tole delat?" Pritrdil

Zvonik cerkve sv. Antona na novo prekrit s skrilmom.
Foto: Arhiv družine Ferlan

**Zvonik svetega Antona
v Železnikih v številkah:**

višina zidov: 46 m od tal do ure
višina zvonika, ki je v skrilu: 17 m
križ: okoli 5 m
število skrilstih ploščic: 6.100
kvadratura porabljenega skrila: 210 m²

sem mu in povabil me je, naj mu pridem pomagat. Kaj sem hotel drugega, kot da sem mu priskočil na pomoč. Skupaj sva delo v dveh popoldnevih končala. Vmes mi je razlagal o katoliškem vrtcu, ki bi bil lahko tu ali tam ...

Potemtakem se tvoja župnijska dejavnost ni začela tako uradno, skozi župnijski oziroma gospodarski svet, ampak slučajno, ker si dobro obvladal zidarska dela?

Srečanje z novim župnikom je bilo res čisto naključje. V tistem času sem bil tudi že prvi mandat svetnik v občinskem svetu, kar je izvedel tudi župnik Dular (zagotovo se je že po prvem popoldnevu skupnega dela pozanimal, kdo sem). Ker je župnija takrat za odgovore na gospodarska vprašanja imela le ključarje, je župnik po vzoru kar velikega števila župnij zbral nekaj posameznikov različnih znanj in ustanovil gospodarski svet. Glede na novi zakonik cerkvenega prava so župnije morale obvezno imeti gospodarski svet šele z letom 2000. Mene je v omenjeni svet povabil že takrat, ko "sva se šla zidarja". V tem

odboru sem se takoj dobro ujel z arhitektom Jernejem Hudolinom. Praktično sem sprejemal vsa njegova stališča v zvezi z obnovami. Najbolj mi je bilo všeč to, da je za vsako delo na prvo mesto postavljал strokovnost in kakovostno izvedbo. Načrt, da župnija ustanovi vrtec, je bil resen, z aktivnostmi pa je bilo treba pohiteti tudi zaradi pridobitve koncesije s strani občinskega sveta občine, kajti pripravljale so se neke zakonske spremembe, ki bi uvedbo vrtca lahko onemogočile (predvsem na področju financiranja). Dejstvo je, da smo vrtec ustanovili, na občinskem svetu občine soglasno potrdili koncesijo zanj in vrtec namestili v obnovljeno stavbo stare kaplanije. Že v času gradnje vrtca se je med ljudmi vedno bolj širilo mnenje, da je novi župnik tako zagnan, da se bo zagotovo lotil tudi obnove cerkvenega zvonika.

Obnove zvonika si je župnija zelo želela, ker je po drugi svetovni vojni po mnenju velike večine zvonik pokrivala nekakšna zasilna konstrukcija, ki je bila povsem drugačna od prvotnega ostrešja.

Z obnovo kaplanije za bodoči Antonov vrtec se je vse začelo. Foto: Arhiv družine Ferlan

Povojni zvonik cerkve sv. Antona.
Foto: Arhiv družine Ferlan

Vedel sem, na podlagi starih fotografij, kakšen je bil videti prvotni zvonik. Znano mi je bilo, da je bil ob koncu druge svetovne vojne požgan, da so ga po vojni obnovili na drugačen način, nisem pa vedel, da je načrte za novo ostrešje naredil arhitekt Tone Bitenc, Plečnikov učenec in njegov asistent. Kakor tudi nisem vedel, da se pri povojni obnovi zvonika in ostrešja njegovih načrtov niso preveč držali. Kasneje mi je eden od ključarjev pripovedoval, da je po izgradnji arhitekt Bitenc prišel v župnišče, zahteval načrte ter jih odnesel z besedami: "Tole, kar ste na cerkvi naredili, ni moje delo."

Torej se pod izvedbo arhitekt Bitenc ne bi podpisal?

Ne, ne bi se, ker niso delali po njegovih načrtih. Spominjam se, da se mi zvonik še kot otroku nekako ni zdel "ta prav". Ostrešje zvonika po mojem mnenju ni sodilo v naše okolje. Vedno mi je delovalo povsem primorsko. In potem ko so se začeli resni pogovori o novem ostrešju zvonika, je prevladovala ideja, da se ga izdela v prvotni obliki in prekrije z bakrom.

In kako si se odzval na bakreno idejo, načrt?

Najprej moram povedati, da predhodno nisem imel ne ideje ne želje, da bi kakor koli deloval v tej smeri. Na kraj pameti mi ni prišlo, da bi vodil obnovitvena dela. Vendar ko sem ugotovil, da nameravajo streho zvonika v resnici pokriti z bakrom, sem se uprl. Prvo, kar sem storil, sem 16. septembra 1996 napisal enako pismo predsedniku Krajevne skupnosti Železniki Jožetu Mohoriču, županu Občine Železniki Alojziju Čufarju in župniku Župnije Železniki Francetu Dularju. V njem sem v uvodu zapisal: "V našem okolju se že nekaj časa pogovarjamo, da je prišel čas za vrnitev zvonika farne cerkve sv. Antona v prvotno obliko. Tisti, ki so stari zvonik še videli v naravni velikosti in ne le na slikah, nas spodbujajo, naj naredimo ta korak!" Pred povabilom vsem na sestanek pa sem zapisal: "Ne zanima me, zakaj je do poškodovanja cerkve morale priti, ampak kako združiti vse krajanje in okolišane, verne in neverne, tiste, ki hodijo k sv. Antonu po duhovno hrano, kot tiste, ki jim je cerkev samo kulturni spomenik." Poleg tega, da sem želel pri delu združiti Župnijo, Občino in Krajevno skupnost Železniki, sem bil trdno prepričan, da bom s tako širino preprečil, da bi bil zvonik prekrit z bakrom. Da se zvonik v resnici pokrije z bakrom, je bila zelo velika verjetnost, kajti v tistem času je bila v ljubljanski nadškofiji na pohodu prava "bakromanija". Večkrat v življenju se mi je zgodilo, da sem pri prizadevanjih za doseg kakega cilja dobil neko dodatno moč v sebi – tudi tokrat je bilo tako. Bil sem prepričan, da lahko preskočim vse ovire, predvsem pa, da se borim za pravo stvar.

Zakaj pravzaprav si se uprl, kaj te je gnalo? Si se opiral na zgodovino in vedel, da je skril značilna kritina naših krajev, ker je v bližini zalološki skrilolom, si se zanimal za stavbno dediščino kraja? Je bila to zgolj intuicija?

Zdelo se mi je logično, da je edina prava kritina za zvonik pridobljena iz skrilavca, saj če si samo malo pogledal hiše okrog cerkve, si videl, da je večina krita s skrilom. Preprosto tako sem čutil. In še danes se mi zdi povsem logično, da sem takrat napisal prej omenjeno pismo.

In kaj je sledilo?

Vsi so se odzvali mojemu povabilu (sestanek je bil 18. 9. 1996). Že na prvem sestanku se je pokazalo, da ne bo šlo lahko. Zasedba je bila, moram naravnost povedati, kar malo naporna. Enostavno povedano, kar nekaj časa nismo prišli nikamor. Stvari se niso premaknile z mrtve točke. Ves čas smo se vrteli okrog enega samega vprašanja, in sicer: "Smo v Železnikih sploh sposobni vrniti zvoniku prvotno podobo?" Župan in predsednik krajevne skupnosti sta jasno povedala, da je zanju sprejemljiva samo ena izvedba, in sicer natančno taka, kot je bila. Na prvem sestanku smo odbor razširili in k sodelovanju povabili še arhitekta Jerneja Hudolina, ključarja Mirana Benedičiča in Jožeta Freliha, Vinka Gartnerja in Marijo Gaser, ki naj bi skrbela za finance. V taki sestavi smo se potem sestali še šestkrat. Župan Čufar se je že na drugem sestanku malo razjezil in izjavil, da naj o vseh zadevah v zvezi z zvonikom odloča župnija sama. Ampak meni je bilo kristalno jasno, da bomo zvonik veliko lažje obnovili, če ostanemo čim dlje v široki zasedbi. Župnijski pastoralni svet je na svoji seji pod vodstvom Franceta Demšarja 13. aprila 1997 celo ugotovil, da delujoči odbor za obnovo cerkve sploh nima nobenega uradnega pooblastila z njihove strani, kar mi je sprva dalo misliti, da nas želi nekdo zrušiti, a po sprejetem sklepu ŽPS, da ustanovljeni odbor pooblašča za nadaljnje delo, temu le ni bilo tako.

Zelo sem se trudil, da bi sklep o vrsti kritine sprejeli na odboru. To se je 23. aprila 1997 tudi zgodilo. Potrdili smo skril kot kritino in se zavezali, da se lotimo obnove ob sodelovanju vseh strani. Toda to je bila še le odločitev odbora, ki pa je morala imeti še "žegen" župnije.

Kdo je na koncu koncev odločil, ali bo novo ostrešje kril skril ali baker?

Župan Čufar mi je enkrat na samem povedal, naj župniku Dularju jasno povem, da bo Občina finančno sodelovala le, če bo zvonik obnovljen v skrilu. Županova odločitev je bila zelo pomembna. Menim, da je izjemno podprla moja prizadevanja in nagnila

tehtnico skrilu v prid tudi pri župniku Dularju, ki je prej naredil kar precej propagande za baker. Preprosto se je zavedal, da bo finančno pokritje projekta ob morebitnem nesodelovanju Občine še težje. Ni mu pa bilo enostavno spreminjati mnenja. Domači župnik se je tako na odločilni seji ŽPS postavil na stališče, da se mu ne zdi pomembno, ali se dogovorimo za baker ali skril, ampak le to, ali bomo vsa dela lahko plačali. Odločitev o kritini je tako padla na ramena župnijskega pastoralnega sveta (odločali so, ali sprejmejo predlog odbora, da bo zvonik krit s skrilom, ali ne), kar je z današnjega vidika precej nenavadno. Take odločitve bi praviloma moral sprejemati gospodarski svet župnije (vendar ta v Cerkvi na Slovenskem še ni imel pravnih okvirov), glede na ustroj Cerkve in njeno hierarhijo pa bi zadnjo besedo moral vendarle imeti župnijski upravitelj. Tega, kdo je določil, da bo o kritini glasoval celoten župnijski pastoralni svet, res ne vem, vendar glede na omenjeno drugače skoraj ni moglo biti. Takrat (kot tudi še danes) je bil župnijski pastoralni svet po sestavi večinsko ženski, in ker mi je za skril uspelo prepričati ženski del sveta, je bil predlog odbora sprejet. Še danes se dobro spominjam, da je pred glasovanjem debato o skrilu in bakru zaključila Tončka Šuštar z besedami: "Če Janez pravi, da je pokritje s skrilom izvedljivo, potem je – jaz mu verjamem!"

Glede na zahtevnost kritine se je krvavi pot šele začel?

Pravzaprav res. Dela je bilo treba zagnati. Sprva nisem vedel, kako se počuti župnik Dular, ali je mogoče užaljen, se čuti premaganega ...? Kmalu sem spoznal, da je vsa prerekanja kar dobro prenesel. Glede na moje aktivnosti in željo, da bi bil zvonik v skrilu, je bilo povsem logično, da mi je župnik predal vodenje projekta tudi v izvedbeni fazi. In pri tem vodenju me je resnično zadelo nepredstavljivo ogromno stvari.

V našem okolju mi ob besedi skrilavec najprej pride na misel zalološki skrilolom, ki pa, domnevam, v primeru zvonika ni bil preveč uporaben?

Zaradi nedostopnosti terena o tem sploh nismo razmišljali. Koliko bi ga lahko še nalomili, niti ne vem. Podoben skril smo iskali drugje. Vedeli smo, da v Sloveniji takšnega, ki bi bil podoben našemu, zaloškemu, ne bomo našli. Našli pa smo, točno takega, kot smo ga rabili, v severni Nemčiji, pri podjetju Rathscheck v majhnem mestecu Mayen. Z Jožetom Tavčarjem, ki je dobro znal nemško, sva odšla na sever Nemčije, do koder sva prevozila 947 kilometrov. Obisk sva dobro načrtovala, tako da sva se poleg prodajalcev skрила srečala tudi z vodjem krovcev, ki so nam ga predlagali prodajalci skрила. To je bil Martin Balkenhol, lastnik podjetja Balkenhol. Vso dokumentacijo, predvsem ohranjene fotografije starega zvonika, so v Nemčiji prejeli predhodno, tako da so se lahko na sestanek pripravili. Že po nekaj minutah pogovora nama je bilo jasno, da so najini sogovorniki strokovnjaki na svojem področju in odlično obvladajo svojo obrt. Videla sva tudi rudnik skrilavca. Domov sva prinesla vzorce: skril, ki je bil popolnoma ustrezen, je bil v katalogu pod oznako SIN 700. Toda zgodba se je zapletla s krovcem. Če sva ugotovila, da bo skril celo cenejši od pričakovanih, pa bi bilo pokrivanje bistveno dražje. Jože me je vprašal, kaj naj storiva. Nimava kaj, samo sprejmeva lahko, potem bo pa že kako. Sprejela sva tudi ponujeno ceno za pokrivanje, a iz Nemčije vendarle odšla s cmokom v grlu.

Ste zvonik nameravali pokriti po vzorcu prvotne strehe ali ste iskali kakšne sodobne variante?

Povsem smo se držali prvotnega vzorca. Hoteli smo imeti zvonik, kakršen je bil pred požigom. Vse smo delali na osnovi obstoječih fotografij: arhitekt Jernej Hudolin je ob pomoči mlajšega arhitekta Bojana Rihtaršiča zrisal vse pomembne situacije, ki so zadovoljevale tako za izbiro različnih skrilnih plošč kot za pokrivanje krovcem. Stare fotografije smo dali povečati, da so se bolje videli detajli. Posebno smo se potrudili, da bo šest ornamentov, podobnih rožicam, natančno takih, kot so bili. Kasneje smo, ob klesanju elementov za te rožice, ugotovili, da je

vsaka sestavljena iz 93 različno izklesanih ploščic. Seveda se bile rožice tudi najdražje.

Kaj vam je poleg denarja predstavljalo največji problem? S kakšnimi težavami, vprašanji ste se ukvarjali z nemškimi partnerji?

Doma smo se pred obiskom v Nemčiji veliko spraševali, koliko skrilnih ploščic in kakšnih dimenzij naj naročimo. Izkazalo pa se je, da je bila to povsem nepotrebna skrb. Krovci so s fotografij in priloženih situacij zlahka izračunali posamezne dimenzije in količino ploščic. V Železnike so pripeljali še določene količino klasičnih tipov, kot je na primer "spitzwinkel", ostalo so izklesali na trgu pred cerkvijo. In ko sva z njimi debatirala o površinah in o tem, kako izračunajo količine, je bilo tudi meni prav hitro vse jasno.

Pridobitev potrebne gradbene dokumentacije in dovoljenj je vedno problem in vzame veliko časa in energije. Kako vam je šlo na tem področju?

Važno je bilo, da so bile sprejete vse pomembne odločitve, na osnovi katerih smo se lahko lotili dela. "Papirno vojno" smo obvladali, saj smo se v življenju že vsi srečevali z njo. Vse postopke v zvezi s potrebnimi dokumenti s strani Zavoda za varovanje naravne in kulturne dediščine je urejal arhitekt Jernej Hudolin, ki je bil poleg tega skoraj nenadomestljiv še pri marsikaterih drugih delih. Za vsako od pomembnih del smo zbrali po tri ponudbe (tudi za prekrivanje s skrilom). Za izdelavo načrtov konstrukcije zvonika (glavni dokument pri pridobivanju gradbenega dovoljenja) smo izbrali Franceta Kvaternika iz Ljubljane, ki je bil najcenejši. Pri izdelavi strešne konstrukcije nismo veliko razmišljali, kdo bo to izdelal, saj je bilo znano, da taka dela najbolje opravi Igor Štebe iz Žej pri Komendi. Toda ko je pregledal načrte konstrukcije, ni bil preveč zadovoljen. Prišel je v Železnike in nas vprašal, ali je kje v naravi kak podoben zvonik.

Ali bi bila streha drugačna, če bi jo izdelali po Kvaternikovih načrtih?

Ne bi bila drugačna, na zunaj povsem enaka. Štebetu ni bila po volji razporeditev "špirovcev" v notranjosti zvonika, razlagal je, da taka konstrukcija ne funkcionira dobro v močnem vetru. Na obstoječi načrt je narisal, kakšna bi po njegovem morala konstrukcija biti, nakar smo se odpravili pogledat, kako je v notranjosti narejen zvonik na Zalem Logu. Splezali smo v zvonik, omedli vse pajčevine in družno s Štebetom ugotovili, da je konstrukcija prav taka, kot jo je Štebe narisal čez Kvaternikov načrt. Glede na njegove izkušnje smo spremembo konstrukcije takoj potrdili. Štebe je potem doma sedel za računalnik, narisal vse spremembe in izdelal elemente lesene konstrukcije ..., bil je zlata vreden.

Tako nam je kar nekako v pričakovanem času uspelo pridobiti vso dokumentacijo in gradbeno dovoljenje (25. 7. 1997). S krovci smo bili dogovorjeni, da pridejo k nam v roku 14 dni, potem ko bomo mi imeli vse pripravljeno zanje: postavljena in z lesom obita konstrukcija zvonika.

In potem ko ste dognali, kako do kakovostne, trdne lesene konstrukcije, je bil čas, da dela tudi zares stečejo?

Ob zvonik smo postavili odre. Za postavitev le-teh smo izbrali podjetje Tehnik s podizvajalcem Pohlevnom. To je bila kar zahtevna naloga. Tudi za odstranitev starega ostrešja smo izbrali podjetje Tehnik, ki pa je imelo s starim, že trhlím ostrešjem nepričakovano veliko težav. Na starem zvoniku so po našem mnenju imeli neko vrednost edino štirje betonski stebri in smo jih želeli ohraniti. Ob odstranjevanju, ki je bilo zelo zahtevno, saj so bili stebri nataktnjeni na železne drogove, so prvega zdrobili, ostale tri pa uspešno odstranili. Svoje mesto so kasneje dobili v trikotnem vrtičku ob cerkvi, kjer je bilo nekdanj pokopališče. V času omenjenih del je župnik Dular organiziral gozdarska dela za pridobitev potrebnih količin lesa. Janez Benedičič iz Martinj Vrha je les razžagal, Kmetijska zadruga Češnjica je poskrbela za njegovo sušenje, moj tast Janko Mohorič iz Ševelj je vse deske pokobiljal ...

Odstranitev ste uspešno zaključili in napravili prostor strešnim mojstrom za gradnjo lesene konstrukcije in nato še krovcem?

Nekdo nam je predlagal, da po novem streho zvonika naredijo na tleh in jo z dvigalom postavijo na zvonik. Meni se tak predlog za prekrivanje s skrilom ni zdel uresničljiv, vendar smo navedbe vseeno preverili v Nemčiji in pri Igorji Štebetu. Z obeh strani smo dobili negativen odgovor. Po odstranitvi starega ostrešja zvonika so delavci Tehnika najprej pozidali stene zvonika, da so z betonom lahko utrdili venec, na katerega so nato Štebetovi delavci začeli postavljati leseno konstrukcijo. Po obložitvi konstrukcije z deskami so po krajšem premoru prispeli krovci podjetja Balkenhol. Delo na zvoniku je šlo kot po maslu, medtem ko smo se mi ukvarjali z zapleteno zgodbo o pridobivanju denarja.

Spomnim se, da smo v Občestvu dobili prilogo, da lahko vsaka družina po svojih močeh prispeva denar za obnovo zvonika, z izračunom, koliko bi morala prispevati, da bi pokrili vse stroške.

Tako je. Prišel sem na idejo, da z dopisom, ki bi ga podpisali župan Čufar, župnik Dular, predsednik Krajevne skupnosti Železniki Mohorič in jaz kot predsednik odbora, zaprosimo vse krajanje, verujoče in neverujoče, da prispevajo denar. Tudi v Občestvu (interno glasilo župnij Dražgoše, Zali Log in Železniki) smo vse natančno razložili. Denar so lahko prinesli v župnišče, nakazali na žiro račun Gorenjske banke, oddali na Krajevni skupnosti ali pa na Občini. Na voljo smo dali različne načine, da bi vsi, ki bi želeli prispevati, to lahko storili. Glede na to, da se je zvonik pokrival s skrilom, smo dobili obljubljeni denar iz občinskega proračuna – iz deleža za sakralne objekte, nekaj denarja je prišlo z Ministrstva za kulturo, dodali smo še denar denacionalizacijskega postopka. Kljub vsem prizadevanjem, da bi bilo zbiranje sredstev korektno, da prošnje za pomoč ne bi koga užalile, da bi bilo jasno, da ne gre za obvezen prispevek, ampak naj daruje tisti, ki hoče in zmore, je eden od članov izstopil iz gospodarske-

ga sveta, ker se mu ni zdelo prav, da smo v Občestvu župljanom pojasnili finančno situacijo in objavili izračun, koliko bi v občini morala prispevati vsaka družina, da bi vse stroške v zvezi z obnovo ostrešja zvonika pokrili.

Je dopis obrodil sadove, so se ljudje odzvali ali so ostali hladni, nezainteresirani, mogoče celo kritični?

Pravzaprav je sledila zanimiva situacija. Sprva denar ni pritekal, ker se ni nič dogajalo. Toda ko smo

Roža. Foto: Arhiv družine Ferlan

Najlepši del zvonika. Foto: Arhiv družine Ferlan

Zahtevnost prekrivanja. Foto: Arhiv družine Ferlan

Vrh zvonika z bunko in križem. Foto: Arhiv družine Ferlan

zvonik začeli pokrivati s skrilom, je bilo denarja na našem računu iz dneva v dan več. In vsi tisti, ki so mi pred izvedbo zagotavljali: "Janez, če boste pa res zrihtali skril, bom pa dal taužnt mark", so jih res tudi dali. Bili smo navdušeni. Potrjeno smo se pravilno odločili. Zvonik je bil iz dneva v dan lepši. Ko so krovci pritrjevali ornamente (rožice), so nekateri več ur stali na trgu in opazovali dela. Krajani so bili navdušeni, začutili se je zadovoljstvo. Odvalil se mi je kamen od srca. "Pa le ne bom zadolžil Župnije za celo generacijo, kot so govorili nekateri!" sem si rekel sam pri sebi.

Krovci so bili Nemci. Kako so se počutili zahodnjaki na "vzhodu"?

Pređen so krovci prišli v Slovenijo, so imeli kup vprašanj, veliko pomislekov, meni so se nekatera vprašanja zdela povsem smešna, pa čeprav sem vedel, da še nikoli niso bili pri nas. Ne smemo pozabiti, da je bila, četudi že samostojna, Slovenija v očeh Nemcev še vedno socialistična, vzhodna, nerazvita država. Spraševali so vse mogoče neumnosti: kako sploh je v Sloveniji, ali bodo lahko kje gledali televizijo, kako je s telefonom, kaj pa tekoča voda ... In ko so prišli, niso mogli verjeti, da imamo vse kot oni in vse tako zelo urejeno. Pričakovali so nekaj čisto drugega, saj so vendar pripotovali na "zaostali vzhod". Stanovali so v župnišču. Ustregli smo tudi njihovi želji po gledanju njihovih programov na televiziji. Preprosto sem doma odmontiral vse naprave satelitske televizije in jih preselil v župnišče.

Torej so čas v Železnikih posvetili samo delu in gledanju televizije?

Pravzaprav res, cele dneve so delali, zvečer pa gledali televizijo. So pa na moje presenečenje povzročili celo dva incidenta. Vodja ekipe, gospod Balkenhol, je moral enkrat ob koncu tedna odpotovati v Nemčijo, da uredi neke posle. Njegovi podrejeni so ostali sami in ta čas preživeli v skladu s pregovorom, da ko mačke ni doma, miši plešejo. Tako so si v soboto zaželeli, da bi šli v disko v Ljubljano. Le eden od njih je ostal v Železnikih. Predlagal sem jim, da jih peljem v

Ljubljano, vendar z njimi ne bom ostal (navedel sem jim tehten razlog, zakaj ne). Domov naj bi se vrnili s taksijem. Vse je bilo v redu do takrat, ko jih je taksist namesto v Železnike dostavil v Žiri. Potem jih je moral iz Žirov prepeljati še v Železnike, kjer pa so se glede zaračunane kilometrine sprli, saj niso hoteli plačati več, kot so izračunali, da stane kilometrina na relaciji Ljubljana-Železniki. Ker taksist ni dobil zahtevanega plačila, je poklical policijo. Policisti so jih enostavno strpali v marico in odpeljali v Škofjo Loko, kjer so preživeli še preostanek noči.

Ali so vas o zapletu obvestili, da bi jim lahko pomagali?

Kaj se je zgodilo, sem zvedel v nedeljo po jutranji maši. Odpravil sem se v Loko, kjer je prav tedaj v prostoru za priprtje vladala prava panika. Ko so namreč prišli jutranji uslužbenci, so se takoj zavedli, da so ponoči priprli tuje delavce, in to še Nemce. In naši nemški krovci so ob mojem prihodu dejanje komentirali: To je isto, kot bi nas zaprli v Vzhodni Nemčiji. Eden je kar naprej momljal: "Stasi, Stasi!" Ko se vrnem domov, izvem še to, da je tisti, ki je ostal doma, vzel avto, šel v Škofjo Loko in povzročil nesrečo. Na avtobusni postaji v Škofji Loki se je zaletel v drug avto, ki ga je popolnoma razbil. Na srečo sta jo tako voznica kot on sam odnesla brez poškodb. Tako sem moral v ponedeljek v službi vzeti dopust, da sem šel v Škofjo Loko reševat eno in drugo zadevo.

Domnevam, da glede na to, da niso zagrešili hujšega prekrška, postopek ni trajal dolgo?

Pravzaprav res. Primer s taksistom so želeli urediti na kratko. S prometno nesrečo so se nameravali ukvarjati pozneje. Tisto jutro sem tudi dobil odgovor na vprašanje, ki mi ga do takrat nikakor ni uspelo pridobiti. Namreč, moj vsakdan se je takrat začel s tem, da sem delavcem zjutraj, preden sem šel v službo, na zvonik nesel termovko prave kave. Z njimi sem preživel vse popoldneve, se naučil malo nemščine, posnel vse faze dela. Hitro mi je bilo tudi jasno, kdo je najbolj usposobljen, kdo je le pomočnik. In večkrat sem jih tudi vprašal, koliko kdo za svoje

delo zasluži. Na taka vprašanja so se samo nasmihali, nihče mi ni dal takega podatka. Toda na sodišču so vsakega posebej zaslišali in pri vsakem sem bil kot organizator dela prisoten. Poleg vprašanj o nočnem dogodku so vsakega vprašali tudi o njegovem mesečnem zaslužku. Takrat pa niso imeli izbire, kot da so odgovore dali. Ker so se na sodišču prav vsi pritožili na način, kako jih je policija odpeljala, so se jim na sodišču opravičili. Pojasnili so jim, da se je vse zgodilo vendarle ponoči, da je taksist pač reagiral, kot je reagiral, da jih ni razumel ... Ob dvanajstih je bila sodna obravnava za vse končana, svobodne sem lahko odpeljal v Železnike na delo. In tisti, ki je večkrat omenjal vzhodnonemško tajno službo, ni mogel verjeti, da se je vse tako hitro in elegantno končalo. Dodal je, da če bi se to zgodilo v Zahodni Nemčiji, najmanj tri dni ne bi mogli delati.

Kaj pa se je zgodilo s povzročiteljem prometne nesreče?

Njegov primer pa ni bil tako preprost, kajti bil je zdravljeni alkoholik, ki se ga je v odsotnosti vodje napil, vzel avto in se zaletel. Ko se je vodja vrnil, ga je odpustil. Enostavno je poklical njegovo ženo, da ga je prišla iskat. Kljub omenjenima zapletoma so nemški krovci zapustili izredno dober vtis. Pokriva-

nje zvonika so srečno in uspešno zaključili. Opravili so fantastično delo.

Torej so bili vredni svoje cene?

Vsekakor. Ko smo poravnali vse račune v zvezi z zvonikom, nam je še nekaj ostalo za nadaljnja dela. Popolnoma v nasprotju s pričakovanji nekaterih. Obnovljeni zvonik je na dan sv. Antona Puščavnika, farnega zavetnika, 17. januarja 1998, blagoslovil škof Kvas.

Zvonik se je strumno dvigal v svoji čudoviti skrilasti opravi nad dolino in lahko ste bili ponosni, da ste se pred slabim letom dni pravilno odločili. Še posebno tvoj prispevek, tvoj delež pri uspeli obnovi je bil pravzaprav neizmeren. Ključnega pomena je bilo, da si in kako si pogнал v pravo smer razmišljanje o kritini, o skrilu, hkrati pa si opravil nekaj sto prostovoljnih ur.

Vem, da je obnova zvonika zgodba o uspehu. Z zadovoljen sem, ker sem uspel povezati Občino in Župnijo. Nikakor pa zasluga ni samo moja. Vodja ne naredi ničesar, če mu drugi ne sledijo. Četudi je bilo naporno, nam je s pomočjo velikega števila faranov uspelo. Vendar če bi moral skozi celotno zgodbo obnove zvonika še enkrat, ne vem, ali bi še šel. Moram povedati, da sem pri obnovi zvonika naredil 690 ur

Ob bunki pod križem od leve proti desni: Tone Čufar, Jernej Hudolin in Marinka Ferlan. Arhitekt Jernej Hudolin je bil pri obnovi zvonika v Železnikih mož na mestu in me je vedno podpiral, da je kritina s skrilom edina smiselna. Brez njega in njegove strokovne podpore v Železnikih ne bi imeli zvonika, obnovljenega na prvotno obliko in kritega s skrilom. Foto: Arhiv družine Ferlan

prostovoljnega dela s pripravo in izdelavo skupaj. Toliko sem bil prisoten ob delih, da se je zgodilo celo to, da me je župnik proti večeru klical domov, jaz sem bil pa še na zvoniku. Poleg vsega omenjenega sem posnel tudi vse faze pokrivanja, tako da smo po zaključku del lahko izdali dve videokaseti. Obenem sem se v zvezi s polaganjem skrila zelo veliko naučil. Ugotovil sem, da ne gre za nobeno znanost, da pa delo zahteva natančnost, vztrajnost in preprosto orodje za delo. Ko smo jeseni leta 1997 z delom zaključili, so krovci tistim, ki smo z njimi več sodelovali, poklonili take stenske ure na skrilu. (Pokaže na steno.) Od mojstrov dela s skrilom sem si izprosil še komplet delovnega orodja, ki pa so mi ga izročili kar nekam s težkim srcem. Tega sploh nisem mogel razumeti. Orodje je namreč tako preprosto, da nima kake velike vrednosti. Kasneje, ko sem že sam delal z njim, mi je kar nekaj prebivalcev starega dela Železnikov povedalo, da jim tako orodje leži na podstrehi in da ga lahko dobim, če ga hočem.

Po koncu del ste izdali dve videokaseti kot zapisa procesa obnove. Domnevam, da je bil proces obnove tudi natančno fotodokumentiran. Kaj pa finančno poročilo? Ste kam zapisali in objavili podatke o denarnem poslovanju?

Vse smo objavili v posebni prilogi Občestva, čeprav se vsi niso strinjali s tem, da to naredimo. Ne vem, zakaj so imeli toliko pomislekov glede smiselnosti tega početja. Meni pa se je zdelo edino pravilno, da vse podatke o denarju: od kod je prišel in kam je šel, damo ljudem na vpogled. Konec koncev je s finančnim prispevkom sodelovalo izredno veliko število ljudi. Sam sem bil izredno vesel, ko sem videl, da so za obnovo zvonika darovali tudi taki, ki so cerkev verjetno poznali samo od zunaj.

Glede na to, da je bil arhitekt Bitenc Plečnikov učenec, ali ste doživljali tudi kakšne pritiske od zunaj, iz vrst varuhov arhitekturne, stavbne dediščine, ali je bilo splošno znano, da se je strehi zvonika v Železnikih Bitenc "odrekel" in ga ni štel med svoja dela?

Doživeli smo pravi strokovni zaplet. V času, ko smo v Železnikih obnavljali zvonik cerkve sv. Antona, je v Ljubljani, kar sem izvedel šele kasneje, na Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine potekala borba med starimi in mladimi arhitekti. Damjan Prelovšek, predstavnik starejših arhitektov, je zagovarjal stališče, da je prav vse, kar so ustvarili Plečnikovi učenci, Plečnikova zapuščina in jo je potrebno zaščititi. S tem se mladi arhitekti niso strinjali, ker so bili mnenja, da vsi Plečnikovi učenci in njihova dela ne morejo biti v isti kategoriji kot Plečnik sam. Kajti nekateri so res ustvarjali povsem po njegovih smernicah in so Plečnikovo delo resnično nadaljevali, mogoče celo nadgrajevali, medtem ko so se drugi pri Plečniku učili, potem pa šli povsem svojo pot. Mlajši arhitekti so preprosto želeli ločiti zrnje od plev. V našem primeru se je pa že učenec sam odrekel svojega dela, ker je odstopalo od njegovih načrtov. Poleg tega sem trdno prepričan, da Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine ne bi izdal dovoljenja za obnovo zvonika, če bi obstoječi imel kakšno vrednost. Najprej se je zgodila časopisna zgodba v Gorenjskem glasu. Novinar Štefan Žargi je obiskal arhitekta Hudolina, župnika Dularja in mene. Uredništvo Glasa je objavilo

Za spomin z zadnjega odra. Foto: Arhiv družine Ferlan

vsebinsko odličen članek, toda z naslovom Plečnik se umika iz Železnikov. Takoj smo se odzvali. Novinarja Žargija sem dobro poznal, saj je poročal s sej občinskega sveta. Telefoniral sem mu in mu povedal, da je naslov članka laž. Bil je nekje na dopustu in je bil sam presenečen nad objavljenim naslovom. Kasneje mi je s kopijami faksov dokazal, da je njegov originalni članek nosil naslov Zvonik bo v skrilu. Zakaj je takratna odgovorna urednica Leopoldina Bogataj naslov spremenila, mi ni nikoli pojasnila. Uradno smo zahtevali od urednice, da v časopisu objavijo in obrazložijo, da v Železnikih nikoli ni bilo Plečnikovega zvonika. Spor se kar nekaj časa ni polegel.

Vendar pa ste potem imeli vi in Plečnik medijski mir?

Ne. Zatem je sledila televizijska zgodba. Novinarica Janja Koren, ki je pokrivala Gorenjsko za RTV Slovenijo, me je klicala na otok Pag, kjer sem dopustoval z družino, da nemudoma moram priti v Železnike. Vzrok je bil prispevek o obnovi zvonika cerkve sv. Antona za oddajo Tednik. Kaj sem hotel, odpeljal sem se s Paga v Železnike. Niti približno nisem vedel, kdo bodo še sogovorniki v oddaji. Kot se je izkazalo na koncu, je bil namen prispevka, da Sloveniji pokažejo, kako smo v Železnikih uničili Plečnikovo zapuščino. In ko sem prišel na Plac (trg pred cerkvijo sv. Antona), je bil tam med drugimi tudi arhitekt Damjan Prelovšek, ki me je nagovoril z besedami: "A vi ste tisti! Barbar, navaden barbar ste!" Želel sem pojasnilo, zakaj me je tako naslovil, pa je obrazložil, da zato, ker sem uničil Plečnikovo dediščino. Objasnili sem mu, da tega, kar on imenuje Plečnikovo delo, še njegov asistent ni priznal za svoje, in da je dokazano brez vrednosti. Posneli so prispevek z menoj, župnikom Dularjem in arhitektom Prelovškom. Potem pa je novinarka Korenova hodila po starem delu Železnikov in mrzlično iskala osebo, ki bo udarila po meni in župniku Dularju zaradi uničevanja Plečnikove dediščine. Prav nikogar ni našla. Ob soočenju z arhitektom Prelovškom sem se spraševal, od kod

neki je meni ta možakar znan. Razjasnilo se mi je nekaj let pozneje na Bledu. Bil sem na regijskem sestanku stranke SLS, kjer sem prijateljem razlagal mojo prigodo s Tednikom in Prelovškom. Začeli so se mi smejati in mi pokazali sosednjo mizo, kjer je sedel Damjan Prelovšek. Do takrat nisem vedel, da je eden vidnih predstavnikov SLS-a. Čez nekaj časa sem šel k njemu in ga povprašal: "Kako kaj mi barbari v Železnikih?" Tisti večer sva se o vsej tej problematiki prav mirno pogovorila, in ker je bil takrat že veleposlanik v Pragi, me je povabil, da se mi oddolži za napad glede Plečnika s tem, da bi mi razkazal tamkajšnja Plečnikova dela. Tega vabila žal nisem izkoristil.

Kako pa je bilo s streho cerkve?

Želel sem, da bi bil tudi na strehi skril, vendar smo v odboru za obnovo cerkve sv. Antona sklenili kompromis, da glede na to, da na njej nikoli ni bil, in da kritina ni posebno vidna s tal, pokrijemo cerkev s kritino, ki spominja na skril. Tako nas je usmeril arhitekt Hudolin, saj je konec koncev res nemogoče pričakovati, da bodo vsi, ki bodo obnavljali svoje hiše, strehe spet pokrivali s skrilom. Zato smo poiskali kritino, ki je bila na videz podobna skrilo in cenovno ugodna. Našli smo jo tako po barvi kot obliki. Taka kritina zdaj že krasi tudi kako obnovljeno hišo v Železnikih. Tudi ta poteza se je izkazala za odlično. Dela so se izvajala pomladi leta 1999, blagoslovljena pa so bila 29. avgusta.

So sledili še drugi cerkveni projekti?

Seveda, kot predsednik gospodarskega sveta in odbora za obnovo cerkve sv. Antona, kratko smo ga imenovali tudi gradbeni odbor, sem vodil še dela obnove fasade in notranjosti cerkve sv. Antona. Pri izvedbi del pa sem bil bistveno manj prisoten, saj sem zaradi velikih težav s kolkom prav v času izvajanja del le-tega zamenjal. Tudi ta dela so bila izvedena strokovno. Ob vseh teh delih ne smem pozabiti omeniti, poleg župnika Dularja, ki je delal z neverjetnim žarom, in arhitekta Hudolina, ki mu je zelo veliko pomagal tudi arhitekt Bojan Rihtaršič, ki

5-metrski križ na vrhu zvonika, ki ga je izdelal Jože Freljih. Levo župnik Dular. Foto: Arhiv družine Ferlan

že stopa po njegovi poti, kar je sreča za Železnike, vsaj še dveh ključarjev: Mirana Benedičiča in Jožeta Freliha. Jože je izdelal tudi velikanski križ za vrh zvonika, ki pa s trga sploh ne zgleda več velik. Samo onadva vesta, koliko zastonskega dela sta opravila za cerkev v času vseh obnov. Še marsikoga bi bilo treba omeniti, vendar če sem posebej izpostavil Mirana in Jožeta, zagotovo nisem zgrešil prvih dveh. Je pa res nekaj: sčasoma smo se kar navezali drug na drugega, vedeli smo, na koga se obračati, koga povabiti zraven ...

Zgodba o Janezu Ferlanu in skrilu pa se je pletla še naprej.

Ja. Potem so se mi začele v zvezi s skrilom dogajati različne stvari, kar same od sebe, kajti ni bilo malo ljudi, ki so vedeli, da sem vodil obnovo zvonika v Železnikih. Naslednje leto pomladi mi je v službi Jernej Tolar iz Podlonka začel razlagati, da bodo tudi na Prtovču (cerkev Marije Pomočnice) obnovili zvonik in da ga bodo pokrili z bakrom. Odrvil sem mu, naj

vzamejo za zgled Železnike in ga pokrijejo s skrilom. Rekel mi je, da je že vse dogovorjeno in naj bi z deli začeli jeseni istega leta, torej leta 1998, da so se tako odločili s ključarji in da je njihovo namero že potrdil tudi župnijski svet v Selcih. Stopil sem do takratnega selškega župnika Bojana Likarja in povprašal o izbrani kritini za zvonik, ki je bil v obliki piramide in krit s skodlami. "Najmanj dela je z bakrom," mi je odvrnil. Prepričeval sem ga, naj raje izberejo skril. Obljubil sem mu, da se bom kot občinski svetnik potrudil, da bodo dobili občinska sredstva za sakralne objekte, vendar le v primeru, če bodo zvonik pokrili s skrilom, saj je z njim pokrita tudi celotna streha cerkve. Župnika Likarja je najbolj skrbelo, kdo bo krovec, če gredo v meni zeleno izvedbo. Zagotovil sem mu, da jih je za tako enostaven zvonik v Sloveniji dovolj. Preden sem odšel, sem pa še, ne vem zakaj, rekel: "Če ne boste našli nikogar za pokrivat, vam ga bom pa sam pokrtil." Župnik se je z izvedbo v skrilu prav hitro strinjal, ker je uvidel, da sicer ne bo denarja iz občinskega proračuna. Obljubil je, da bo nemudoma šel na Prtovč do ključarja in se glede spremembe kritine dogovoril v župnijskem pastoralnem svetu.

Aha, zato torej smo te lahko celo poletje gledali na strehi prtovške cerkve?

Prav zato. Čez nekaj mesecev se je namreč pojavil župnik Likar na hišnem pragu in razložil, da so se vse dogovorili, da pa še nimajo krovca. Po mojem mnenju ga niti niso preveč iskali. In nadaljeval, da pa računajo name, ker sem mu to obljubil. Kaj sem hotel drugega, kot da sem obljubo izpolnil. Župniku sem postavil samo en pogoj, in sicer da dela izvajam v času mojega kolektivnega dopusta, ki ga imamo v Niku vsako leto tri tedne skupaj. Župnik Likar je obljubil, da bo vse organiziral tako, da bo to mogoče. Dogovorila sva se tudi, da izračunam količino in vrsto skrila ter izvedem nabavo. Prosil je tudi, naj klasičnega "spitzwinkla" naročim precej več, da se bo kasneje lahko popravljalo tudi ostrešje cerkvene ladje. In prav ta dodaten skril me je na koncu rešil.

Ja, kaj je pa lahko šlo narobe, saj si ocenil, da streha zvonika res ni kakšen problem?

Nekega dne je k meni prišel Lojze Tolar z Jesenovca in mi rekel, da če se bomo lotili obnove ostrejša zvonika na Prtovču, potem naj naredimo takega, kot je prvotno bil – z "bunko". Za dokaz mi je pokazal zelo staro fotografijo. Razložil mi je, da je prvotni zvonik, ki je bil krit s skrilom, leta 1910 hud veter podrl, vaščani pa so za tem nanj namestili preprosto piramido in jo pokrili s skodlami. S temi podatki se je moja situacija popolnoma spremenila, saj naj bi namesto povsem enostavne sedaj pokrival bistveno bolj zahtevno ostrejšo zvonika. Pogum mi je kar plahnel, vendar obljuba je obljuba, pa še Lojze me je spodbujal, da naj se potrudim, ker je edinstvena priložnost, da zvonik spet dobi prvotno podobo. Najprej sem se seveda napotil k arhitektu Hudolinu po strokovne smernice.

Vse te nepredvidene ovire te kljub vsemu niso vrgle s tira?

Malo so me že vrgle. A začel sem iskati rešitve. Povsem jasno je bilo, da moram poiskati nekega tesarja, ki bo napravil konstrukcijo, saj je bila sprememba tolikšna, da res nisem mogel pričakovati od domačinov s Prtovča in Podlonka, da mi naredijo, kot je bilo prej dogovorjeno, celotno in zahtevno leseno konstrukcijo.

Prosil sem ženinoga strica, tesarja Marjana Kokalja, da bi mi izdelal ostrejšo, vendar ni imel časa. Potem sem se spomnil Igorja Štebeta. Obiskal sem ga in mu povedal, kaj se mi je zgodilo. Prosil sem ga, če bi bil pripravljen priti pogledat, kaj se da narediti. Še danes vem, da je prišel na terek popoldne in najprej ugotovil, da je tloris zvonika nenavaden, pravokoten! Običajni tlorisi zvonikov so kvadratni. Odločil se je, da mi pomaga. Napisal mi je na list, kaj vse potrebuje (izredno dolg in močan hrastov steber, opornike različnih dimenzij ...). To pa mora biti pri cerkvi v soboto dopoldne. Imel sem le tri dni časa. Vse sem uspel dobiti, in to prav od vseh kot dar za cerkev. Hrast za steber je bil posekan v četrtek in istega dne obdelan na pra-

ve dimenzije. Bil je tako težak, ker ni bil posušen, da je, ko smo ga z vrvjo zvekli na vrh zvonika, od ene od vrvi ostal samo še zadnji pramen. Ne vem, kaj bi se zgodilo, če bi se še ta strgal. Hrast in ves ostali les, ki ga je potreboval Štebe, je daroval Vinco Jelenc iz Ševelj. In Štebe je v soboto res prišel, opasal steber in postavil ostrejšo do take mere, da sem bil popolnoma prepričan, da bomo od tam naprej lahko nadaljevali sami. Kljub temu, da je pri montaži potreboval kar nekaj vijakov, matic, objemk in sponk, ni zaračunal ne dela ne materiala. Dejal je, da je to naredil zame, ker je zvedel, da sem vsa dela v Železnikih opravil brez plačila. "Daj pa za eno mašo, da ne bom kje dol padu," je še rekel in odšel. Željo Štebeta sem kasneje prenesel selškemu župniku.

Torej "bunke" ni izdelal Štebe?

Ne. V zvezi z "bunko" sem si vzel dva popoldneva časa, da sem vse izračunal, ker sem se zavedal, da pravokoten tloris zvonika izdelavo oteži. V mislih sem za izdelavo t. i. "lemenatov", ki smo jih za "bunko" potrebovali dvanajst, imel Janka Mohoriča, mojega tasta, ki je jeseni leta 1992 že izdelal leseni del za "bunko", ki je bila bistveno manjša, na zvoniku cerkve v Lajšah. Obljubil mi je, da bo to naredil tudi za zvonik na Prtovču. Ko sem mu prinesel skice z merami na papirju, me je prepričeval, da nekaj ne more biti v redu, ker niso vsi enaki, kot bi on pričakoval. Tako je bilo namreč v primeru Lajš. Nič ni pomagalo, ko sem ga prepričeval, da je tloris zvonika pravokoten, kar nekako ni mogel razumeti. Na koncu koncev je naredil po mojih načrtih. Preprosto sem mu pred njegovo hišo na asfalt narisal vse tipe "lemenatov" v naravni velikosti. Ko jih je izdeloval, je kar naprej trdil, da sem se zgotovo zmotil. Prepričal me je, da sem vsakega narejenega posebej peljal iz Ševelj na Prtovč, da ne bi naprej delal napačnih. Na koncu se je izkazalo, da je bil moj izračun točen. Ko je bila "bunka" sestavljena, je bilo treba celotno leseno ogrodje obložiti še s tri centimetre debelimi deskami, na katere bo pritrjen skril.

Streha zvonika na Prtovču. Foto: Arhiv družine Ferlan

Je bilo tudi to tvoje delo?

Ne. In moram reči, da so ostrešje Prtovčani in Podlončani tako zgledno obložili, da še Štebe ne bi naredil bolje. Teden dni pred svojim kolektivnim dopustom smo iz Nemčije prejeli naročeni skril. Ker je stroške prevoza pri cerkvi sv. Antona pokrilo podjetje Domel, smo se šalili, da bo za Prtovč kril stroške prevoza Niko, za katerega je včasih kdo rekel, da je "podlonska" firma, ker je bilo v njej vedno veliko delavcev iz Podlonka. In v resnici se je to tudi zgodilo. Vodja nabave podjetja Franc Šmid je poskrbel za prevoz skrila do Nika, Peter Tolar s Prtovča pa ga je s traktorjem odpeljal do cerkve. Tako sem se lahko že teden dni pred dopustom vsako popoldne vozil na Prtovč in pripravljaj, kar se je dalo postoriti vnaprej: klesanje obrobnihih ploščic, izdelava lukenj za pritrjevanje skrila z bakrenimi žebliji ... Potem pa sem tri tedne od zgodnjega jutra naprej pa do večera ob podaja-

nju skrila nekoga od domačinov pritrjeval skril na ostrešje zvonika.

Pa je to šlo tako enostavno, da ti je eden podajal skrile in ti si pribijal na streho?

Prej sem načrtoval, da bo tako. Pokrivanje ravne površine je čisto nekaj drugega kot pa pokrivanje "bunke". Imel sem vse prave dimenzije ploščic, razen za omenjeno "bunko", saj smo se zanjo dogovorili že po naročilu. Zanj bi potreboval manjše ploščice. Če bi klesal večje plošče v manjše, bi sicer lažje pokrival, a bi mi skrila zagotovo zmanjkalo. Torej tega nisem smel storiti. Zato nisem imel nobene druge izbire, kot da na "bunko" položim "spitzwinkle". Tako sem pokrival "bunko" dlje kot vse ostalo. Čeprav ko zdaj večkrat pogledam v zvonik, si še vedno rečem: "z nobeno drugačno skrilasto ploščico ne bi bil videti lepše" – površina daje videz smrekovega storža. Na koncu koncev sem bil z opravljenim delom izredno zadovoljen.

Si dan predelal ob malici iz nahrbtnika?

Oh, to pa ne. Na hrani sem bil pri Petričkovi Marici (Marica Mohorič), domov se čez dan nisem vozil. Petričkova Marica je tako dobro kuhala, da sem se v treh tednih kljub celodnevnu delu nekaj kilogramov zredil. Kadar je imela pripravljen obrok, je prišla do vaške lipe in mi na prste močno zabrlizgala. Pri Petričkovih sem se nazadnje počutil že kot doma. In tudi s pomočniki s Prtovča in Podlonka nisem imel prav nobenih težav. Za vsak dan naprej sem povedal, da za pomoč naslednji dan potrebujem enega ali dva pomočnika ..., vsak dan je bilo tako, kot smo se dogovorili. Za vzporedna dela je bilo nekaj dogovorjeno že prej, na primer strelvod je izdelal Vinko Rakovec iz Dolenje vasi, za izdelavo križa pa sem se kar sam dogovoril z Jožetom Frelihom.

Kako ti je bilo pa naklonjeno vreme?

Odlično. Več kot tri tedne ni bilo dežja. Za Prtovč povsem nenavadno. Od takrat, ko smo podrli zvonik, in do tistega petka, ko je ob treh popoldne Rakovec opravil še zadnje delo na strelvodu, Jože Fre-

lih pa namestil križ, ni padla niti kaplja dežja. Celo enkrat je ponoči pri nas v Dašnici deževalo in sem pričakoval, da bo zjutraj na Prtovču vse mokro, a ni bilo tako. Vse je bilo suho. Tisto popoldne, ko smo še vse pospravili okoli cerkve, se skupaj posedli k mizi v Petričkovi dnevni sobi, je na lepem zagrmelo. Vlil se je močan dež, ki ni prenehal do naslednjega jutra. Družno smo ugotovili: "Bog že blagoslavlja delo!"

Kako pa so na Prtovču s teboj poračunali?

Selškemu župniku sem obljubil, da vse naredim zastonj. Prosil pa me je, da svoje ure beležim. Na koncu se je število ustavilo na 290. Treba je poudariti, da jemljem v tem prostoru za svoji dve župniji (Selca, v kateri sem bil na začetku, in Železnike, v kateri sem zdaj). Je pa me malo zmotilo, da me je selški župnik Bojan prišel na Prtovč pogledat šele dva dneva pred zaključkom del. Sprejel sem ga na malo hudoben način. Rekel sem mu: "Prav danes sem med delom razmišljal, da vas bom poslal k spovedi, če bom vse naredil, vi pa se ne boste niti oglasili!" Zasmejal se je na njemu svojstven način in mi celo priznal, da ga zares ne bi bilo, če se ne bi na Svetem Križu pri delih zgodila manjša nesreča, pa se je spomnil še name. Takrat sem se spomnil, kaj mi je naročil Štebe, zato sem takoj naročilo prenesel župniku, ki mi je obljubil, da maša s tem namenom zagotovo bo. Marica na Prtovču pa je bila sveto prepričana, da sem se nekomu ali nečemu zaobljubil, da to delam zastonj. Ni mogla verjeti, da vse delam zato, da sem župniku Bojanu Likarju preprečil, da bi bil zvonik prekrit z bakrom.

Kako so doma, žena, otroci, gledali na tvoje razdajanje? So ti očitali, da jih zanemarjaš?

Ne, žena Marinka me je pri vseh omenjenih delih vedno moralno podpirala. Dobro me pozna in ve, da če se v nekaj zaženem, bom to dokončal. Nikoli mi doma glede tega ni nihče ničesar očital.

Kako se je nadaljevala tvoja zgodba o skrilu?

Leta 2000 so se v župniji Zali Log odločili, da bodo na cerkvi v Suši (cerkev je posvečena Mariji Vnebovzeti) obnovili ostrešje zvonika. Tu ni bilo nobenega

dvoma več, kakšna bo kritina. Pomagal sem jim le pri pripravah: napravil sem videoposnetek zvonika, ga poslal v Nemčijo podjetju Balkenhol, se tam dogovoril za enak tip skrila kot v Železnikih in za termin dela z znanimi krovci. Tokrat nihče ni več postavljajl vprašanj, kako je pri nas. Vse ostalo so župljani Zalega Loga in župnik Dular izpeljali sami, brez mene.

Pri obnovi zvonika v Suši si bil samo še mediator, medtem ko si bil v Železnikih motivator, glavni organizator, glavni akter, stalno prisoten, brez tebe skrila na zvoniku nikoli ne bi bilo. So dela v Železnikih potrebovala nekoga, ki se je popolnoma žrtvoval za obnovo zvonika?

Mislím, da ja. V to zgodbo sem padel, ali bolje rečeno, sam sem zlezel vanjo, potem pa iz nje nisem niti smel, če sem idejo želel uresničiti. Po opravljenem delu se je v Železnikih mnenje glede uporabe skrila povsem spremenilo. Preden smo začeli z obnovo zvonika cerkve sv. Antona, mi ljudje niso verjeli, da je baker v primerjavi s skrilo le 7 odstotkov cenejši, seveda pa je bilo bistveno dražje pokrivanje. Tudi v kakem pogovoru mi je kdo naravnost rekel, da lažem. Na koncu sem lahko matematično dokazal svojo trditev.

Pa še ni bilo konec?

Iz Sorice so prišle vesti, da bodo obnavljali streho cerkve Marijinega rojstva. Župan občine Železniki, Mihael Prevc, me je povabil na sestanek v Sorico, na katerem so se na skupnem sestanku sestali člani sveta krajevne skupnosti Sorica in župnijskega pastoralnega sveta. Obrazložili so nama, da bodo najprej obnovili streho, kasneje pa še zvonik. Da bo kritina skrila, pri njih ni bilo nobenega dvoma. Predlagal sem jim, da naj, glede na to, kako je streha enostavna, krovcev v Sloveniji pa vedno več, krovce poiščejo doma, skrila enakega tipa, kot smo ga mi za že obnovljene zvonike, pa naročijo v Nemčiji. Večkrat sem posebej poudaril, da je zelo pomembna nabava pravih tipov kakovostnega skrila. Da je treba za glavnino pokritja nabaviti "spitzwinkel", se mi je zdelo samo po sebi umevno, saj je bil tak tip na

strehi in na vseh bližnjih kapelicah. Ponudil sem se jim, da jim za streho izračunam potrebne količine po tipih in ga naročim. Tudi za sponzoriranje prevoza sem se bil pripravljen dogovoriti sam. Preprosto sem pomislil: za Železnike je bil to Domel, za Prtovč Niko, zdaj pa bom za uslugo prosil Alples. Vendar sem imel ves čas sestanka nekam slab občutek. Zdelo se mi je, da me poslušajo nejeverno. Po sestanku med vožnjo iz Sorice sem po občutkih vprašal tudi župana. Imel je povsem enake. Družno sva ugotovila, da naju očitno pri izvedbi ne potrebujejo, razen da jim zagotoviva sredstva iz občinskega proračuna. Najbolj mi je v ušesih ostalo njihovo mnenje, da Nemčija ni edina, kjer se dobi skril, da je naprodaj tudi drugod, pa še mnogo cenejši je ...

Pa je bila to kljub slabi slutnji zgodba s srečnim koncem?

Ne. Odločil sem se, da se nima smisla truditi, če me tisti, ki dela nameravajo opraviti, ne potrebujejo.

Tudi kasneje se nisem pozanimal, kje so naročili skril in kdaj bodo dela izvajali. Toda ko sem neko soboto prikolesaril skozi Sorico iz bohinjske smeri preko Soriške planine, me je ob pogledu na obnovljeno streho dobesedno pograbila jeza. Skrilne ploščice na strehi niso bile v obliki "spitzwinkla" (ta je šestkotne oblike), ampak pravokotne, pokritje pa je bilo videti, kot bi bila na strehi "tegola". Bil sem dobesedno besen, saj smo jim na občini v resnici izplačali denar iz postavke za sakralne objekte. Kasneje sem izvedel, kje so skril kupili, zakaj pa neprimerne oblike, mi ni želel pojasniti nihče. In ko smo imeli prvo občinsko sejo, sem vsem svetnikom obrazložil za moje pojme povsem nestrokovno poseg na cerkvi v Sorici. Enako mnenje so zavzeli tudi tisti, ki sodelujejo pri ohranjanju dediščine. Rekel sem celo, da bi bilo prav, da dobljeni denar vrnejo v občinski proračun. Na moje besede se je odzval občinski svetnik, celo strankarski kolega, ki je dejal: "Janez, vem, zakaj se razburjaš. Ti si hotel pri tem dobro zaslužiti, pa nisi!" Odvrnil sem mu: "Če ti

Napačno izbran tip ploščic v Sorici. Ohranjen objekt ob cerkvi jasno nakazuje, kakšen bi moral biti.
Foto: Arhiv družine Ferlan

meniš takole, pa sem mnenja, da me dobro poznaš, le kaj si o vsem tem mislijo drugi?" In od tistega večera dalje zelo dolgo nisem mogel narediti nobene stvari v zvezi s skrilom več. Toliko zastojnega dela, prostega časa, vloženega v zaščito kulturne dediščine v domačem okolju, ljudje pa so mnenja, da s tem služim! No, vsem, ki so vodili dela pri cerkvi v Sorici, pa gre vsa pohvala za kasnejšo obnovo zvonika v letu 2011.

V tvoji zgodbi o skrilu imajo svoje mesto tudi znamenja in kapelice. Kdaj si se pa ukvarjal z njimi?

Kot že rečeno, po "soriški krizi" sem bil trdno odločen, da ne naredim ničesar več. Ko pa me je leta 2005 Bercetov Mirko, gostilničar iz Lajš, prosil, ali bi pokrili znamenje v Lajšah, ki stoji na jasi, kjer se združi več poti in se običajno iz Selc tudi pešači na Brezje, mu nisem mogel odreči. Vse skrilaste ploščice sem izklesal iz večjih plošč starega skrila, ki so ga domačini shranili ob menjavi skrilaste kritine neke hiše z bolj moderno. Tako se mi je prvič zgodilo, da sem moral obdelati prav vsako ploščico. Veliko več časa sem porabil za pripravo kritine kot za samo po-

krivanje. Vaščani so znamenje lepo obnovili. Šele ob začetku del sem opazil, kakšno sporočilno vrednost pa imajo slike na vseh štirih straneh. Na strani, obrnjeni proti Lajšam, je sv. Jedrt, ki je zavetnica Lajš, proti Jamniku gleda sv. Primož, k Svetemu Mohorju sv. Mohor in proti Selcam sv. Peter. Tam na jasi, sam ob delu, sem neizmerno užival. Ko me je nekega dne soseda vprašala, kam se vozim vsako popoldne, sem ji odgovoril, da hodim na zdravljenje. Mirko Berce in žena Janka sta poskrbela, da nisem bil ne lačen in ne žejen. Tudi tu mi je bilo vreme izredno naklonjeno. V času dela so povsem ob suhem vremenu v bližini začele rasti gobe. Videl sem žensko, ki jih je nabirala kar s košem. Naslednji dan sem na jaso prišel s košaro in jo pred začetkom del kaj hitro napolnil.

Naslednje leto, leta 2006, me je Mirko naprosil, če bi ob izdelavi povsem nove vaške kapelice, ki stoji na levi strani zadnjega cestnega ovinka pred vasjo, pokrili s skrilom še to. Ker sem se leto prej imel tako lepo, nisem imel nobenega pomisleka več, da tega ne bi naredil. V enem izmed omenjenih let sem v Lajšah Pr' Šveb' na željo Darka Šolarja prekril še strešico nad križem pred domačo hišo.

Kapelica ob cesti pred vasjo Lajše.
Foto: Arhiv družine Ferlan

Kapelica na jasi, kjer poti vodijo iz Selc v Lajše, Nemilje, na Jamnik. Foto: Arhiv družine Ferlan

Dober glas seže v deveto vas, v tvojem primeru v Besnico!?

Nekega pomladnega popoldneva v letu 2007 me je poklical župnik Vinko Malovrh iz Besnice, ki ga je zanimalo, ali sem jaz tisti, ki pokriva kapelice s skrilom. Pritrdil sem mu, da delam to ljubiteljsko. Prosil me je, ali bi lahko pokrtil znamenje, ki so ga domačini obnovili, hočejo pa imeti kritega s skrilom. Iz pogovora sem tudi izvedel, da mu je moja telefonsko številko povedal selški župnik. Obljubil sem, da si znamenje pridem ogledat. Na poti do Besnice sem se ukvarjal z mislijo, ali naj delo prevzamem ali ne, saj je lokacija izven "mojih župnij". Ko pa sem znamenje videl, sem si rekel, to bom pa že zmožel. Gre za t. i. Štihlnovo znamenje, ki je bilo postavljeno leta 1884 po požaru pri omenjeni domačiji. V štirih linah so freske Marije Pomočnice, sv. Egidija, Janeza Krstnika in sv. Jošta. Župnika sem povprašal, kje namerava dobiti skril, pa me je peljal zadaj za župnišče, kjer ga je bilo na kup zmetanega kar veliko. Na hitro sem presodil, da ga je dovolj za dve kapelici, ne le za eno. Kmalu sem spet veselo klesal. Ob klesanju pa sem spoznal, da je na tistem kupu veliko skrila slabega. Izločil sem ga toliko, da sem nekaj zadnjih ploščic moral poiskati v Lajšah. Edino pri prekrivanju tega znamenja sem dovolil, da mi je župnik povrnil stroške za prevoz, saj sem se res kar velikokrat peljal do Besnice in nazaj.

Imaš pa eno zanimivo prigodo iz časa del na besniškem znamenju?

V tistem času je bilo v Lajšah ravno tekmovanje za veliko nagrado Evrope v sankanju s sanmi na koleščkih. Kot že večkrat pri različnih športnih tekmovanjih sem bil tudi tu predstavnik za stike z javnostmi. Glede na to, da je bilo poleti, za novinarje pa čas kislih kumaric, je bilo medijsko zanimanje za dogodek izjemno veliko, tako da sem se moral javljati na številne radijske postaje. Pokritost s signalom pa takrat v Lajšah ni bila dobra, zato sem moral na vrh Lajš, če sem želel poročati. In ob koncu dogodka sem opravil svojo dolžnost ter poklical

Štihlnovo znamenje v Besnici.
Foto: Arhiv družine Ferlan

na vse dogovorjene radijske postaje, vsaj mislil sem tako, in se odpravil v Besnico, da izkoristim še preostanek dneva za pokrivanje kapelice. In sredi polaganja skrila zazvoni telefon. Oglasili so se z Radia 1, ker sem nanje pozabil. Takoj so želeli, da gremo v živo. Na pamet sem jim povedal zmagovalce v vseh kategorijah, saj sem prej že tolikokrat poročal, da mi je vse ostalo v spominu. Novinar je bil sproščen, spraševal je še po mnogih obrobnihih stvareh. In ko sva z javljanjem v živo končala, je radijski moderator začutil, da sem mu izven etra želel še nekaj povedati. Razložim mu, ob kakšnem delu je potekalo javljanje. Prijatelj iz Kranja, ki je tisti dan poslušal omenjeni radio, mi je povedal, kakšno zgodbo so iz mojega poročanja spletli v nadaljevanju programa – v smislu, kako težko je življenje novinarjev, ki za svoje preživetje morajo delati dodatna dela ...

Kako pa pravzaprav poteka pokrivanje, za kakšen postopek gre? Ali pri dobavitelju naročiš skrilne ploščice določenih mer ali tipov? Ali pač moraš glede na potrebe vsako posebej klesati?

Če skril naročaš pri dobaviteljih, lahko iz njihovega kataloga izbereš ponujene tipe ploščic, ki so različnih dimenzij in oblik. V vsakem primeru pa potrebuješ ploščice, običajno naročiš neko dimenzijo pravokotnih, ki jih je treba klesati na zeleno mero in obliko, da lahko narediš robove, zaključke ... In pa seveda, vsaki ploščici posebej je treba napraviti luknjico za pribijanje na leseno podlago, lahko z ročnim ali pa s strojnim orodjem. Pravi izdelovalci skrilnih ploščic vanje nikoli ne naredijo lukenj.

Zakaj?

Zato, da vsako ploščico lahko obrneš, kot želiš, luknjo pa napraviš na mestu, kjer ti najbolj ustreza.

Pa so skrilne ploščice ročno ali strojno obdelane?

Strojno. Imajo posebne pnevmatske stroje, ki imajo enako funkcijo kot ročno klesanje.

In če skrilne ploščice niso bile iz Nemčije, kot na primer pri znamenjih, ko si moral uporabiti stare ploščice?

V tem primeru sem moral prav vse ploščice izklesati sam. Pripravil sem si lesene podloge dimenzij in oblik, ki sem jih potreboval, potem pa cele popoldneve klesal in klesal. Če je bil star skril dobro ohranjen, je bilo veliko lažje, kot če je bilo med njim veliko slabega. Nema lokrat se je že pri skoraj izklesani ploščici pokazalo, da jo je vseeno zaradi slabe kakovosti treba odstraniti. In prav taki primeri so mi najbolj kradli čas.

Kaj je najšibkejša točka skrilaste kritine?

Včasih je bil to žebelj, ker je bil železen in ga je uničila rja. Brez žeblja so ploščice kar zletele s strehe, še posebej, ko je z nje šel plaz, je s seboj skril kar po-

metel. Tako so pomladi krovci imeli obilo dela, da so skrilaste strehe pokrpali. Železnim žebljem so sledili pocinkani, ki pa tudi niso bili dosti boljši, saj se je pri pribijanju ravno na ključnem delu žeblja cink odstranil. Danes so jih nadomestili bakreni, ki so neuničljivi. Zato za skrilasto streho lahko rečemo, da je skoraj večna, zdrži več kot sto let, ker jo pravzaprav lahko uniči le kdo, ki nanjo vrže kak težak predmet.

Je glede na to, da velja skrilasta kritina za težjo, pri strehi, pokriti s skrilom, pomembna tudi vrsta lesa?

Pokrita streha je res za kakih 15 odstotkov težja od večine drugih kritin. Ni toliko pomembna vrsta lesa, v nobenem primeru ne sme biti hrast, ker je pretrd za pribijanje ploščic, kot pa debelina opaža, ki mora biti najmanj 3 cm. Najbolj pomembno pa je, da je vsaka deska na konstrukcijskem delu toliko oprta, da pri pribijanju skrila ne vibrira. V Železnikih je Igor Štebe s svojo ekipo leseno ostrešje res odlično postavil. Balkenhol in njegovi delavci so ga zelo pohvalili.

Domnevam, da je skrilasta kritina naravno pogojena: če ga je narava dala, so ga ljudje uporabili, sicer ne. Vsaj pri nas je bilo tako, saj so ga lomili nad Zalim Logom. Vendar pa je pri nas v izumiranju, novogradenj ne pokrivamo s skrilom. Še stavbne dediščine ne.

Res je. In to je škoda, velika škoda. Če greš v Francijo, Španijo, Nemčijo, so eminentne stavbe, tako obnovljene kot nove, še vedno pokrite s skrilom.

Kaj če se odločim, da bi streho pokrila s skrilom? Ga moram naročiti v Nemčiji?

Ne, sedaj ga je mogoče kupiti marsikje v Sloveniji. Tudi podjetij, ki se ukvarjajo s pokrivanjem te kritine, je nekaj. Pogled samo streho in zvonik cerkve sv. Janeza Krstnika na Suhi pri Škofji Loki, ki so jo obnovili in pokrili s skrilom. Krovci so bili Slovenci, podjetje Sreča Belcijana iz Domžal. Čudovita je.

Klesanje
skrilnih ploščic.
Foto: Arhiv
družine Ferlan

Vsi smo na svetu z nekim razlogom, in kot se zdi, je eden od razlogov, da si ti tukaj in zdaj, tudi skril. Če ne bi zagnal skrilaste zgodbe v zvezi s kritino zvonika na cerkvi sv. Antona Puščavnika v Železnikih, bi se zgodila samo bakrena zgodba ljubljanske nadškofije?

Trdno sem prepričan, da če mi ne bi uspelo skri-la "sforsirati" kot kritino na zvoniku v Železnikih, ne bi bilo Prtovča, suška cerkev bi bila lahko pod vprašanjem, tudi kaka kapelica bi bila krita z bakrom.

Te preveva ponos? Moral bi te!!!

Temu ne bi rekel ponos, raje zadovoljstvo. Ko grem z Ratitovca, se še vedno ustavim na določeni točki, kjer je najlepši razgled na zvonik, in zrem vanj. Ne vem zakaj, ampak zvonik na Prtovču mi je od vseh del najbolj pri srcu. Kadar sem tam, se spomnim Petričkove Marice, ki mi je ob zaključku del dejala: "Janez, na Prtovču si si zaslužil nebesa."

"Ljudje po sebi merimo hlače," so dejali včasih. Večina zastoj ni pripravljena niti s stola vstati in sploh ne verjamejo, kaj šele razumejo, da so tudi posamezniki, ki za dobro skupnosti, za svoje prepričanje, da je nekaj prav in dobro in lepo, lahko žrtvujejo, in to z veseljem, na stotine ur. Pa tudi ni treba, da bi se nekomu ali nečemu zaobljubil. **Kako pa si do danes opravil s krivimi obtožbami o svojem zaslužku pri polaganju skrila?**

Treba je povedati, da še zdaleč nisem edini, ki sem v zvezi z ohranjanjem skrila kaj naredil v tem prostoru. Še imamo take. Sam dobro poznam dva, ki sta s svojim delom poskrbela za kar nekaj objektov, da jih krasi skril. To sta Martin Pintar in Miran Benedičič iz Železnikov. Kar pa se tiče krivih obtožb v zvezi z zaslužkom, naj povem, da sem jih že zdavnaj odpustil, pa čeprav so me takrat močno prizadele. Poleg vseh slabih lastnosti imam namreč eno zelo dobro: sem absolutno nezamerljiv.

Janez, hvala za neponovljivo zgodbo.

Pogovor se je godil 2. julija 2014 pri Ferlanovih.

Od prvotnega k prvotnemu – tudi po zaslugi Janeza Ferlana.

Železniki, spredaj Trnje s cerkvijo sv. Antona, Racovnik, zadaj Češnjica in Studeno leta 1943. Foto: neznan

Panorama Trnja z Racovnikom, v ozadju Otoki leta 1967. Foto: Anton Sedej

Zvonik cerkve sv. Antona pred prenovo leta 1996. Foto: Anton Sedej

Podiranje strehe obstoječega zvonika leta 1997. Foto: Anton Sedej

Streha zvonika je pripravljena za polaganje ploščic. Foto: Anton Sedej

Streha zvonika dobiva novo podobo. Foto: Anton Sedej

Restavradorji obnavljajo pročelje. Foto: Anton Sedej

Ponovno enak zvonik kakor pred drugo svetovno vojno. Foto: Anton Sedej